
Als Naima Elbasi de sleutel in de voordeur steekt, is het 22.30 uur. 'Hè hè,' zucht ze, 'even zitten.' Mo de kat draait om haar benen. 'Of wil jij eerst wat eten Mo? Vooruit dan maar.' Ze loopt door naar de keuken, geeft de kat zijn brokjes en pakt vervolgens een glas fris voor zichzelf. Dan gaat ze de woonkamer in en ploft op de bank. Het was

een lange dag vandaag.

Het gezin Meier

Wat veel indruk op me maakte was het gezin Meier. Meneer Meier is een alleenstaande vader, iets dat ik nog niet eerder heb meegemaakt! Zijn vrouw is twee jaar geleden overleden, en hij heeft nu alleen de zorg voor twee dochters van 6 en 9 en een zoon – Joost – van 3 jaar oud. Bij hem is de ziekte van Duchenne vastgesteld. Eerlijk gezegd wist ik niet wat dat was, maar Naima had me eerder verteld dat we erheen zouden gaan. Ze vroeg me om van tevoren informatie te verzamelen, zodat ik beter op de hoogte zou zijn. Meneer Meier is er helemaal kapot van dat Joost de ziekte van Duchenne heeft. 'Hoe moet dit verder?' vroeg hij de hele tijd. 'Ik heb mijn vrouw verloren, ik wil niet ook mijn zoon verliezen.' En: 'Ik heb mijn vrouw beloofd dat we bij elkaar zouden blijven, Joost mag niet uit huis geplaatst worden. Maar alleen kan ik het ook niet aan. Hoe moet dit verder?' Naima was echt ontzettend aardig voor hem en nam alle tijd om een plan voor de nabije toekomst op te stellen.

Mevrouw Kooi

We waren daardoor wat aan de late kant bij mevrouw Kooi, maar ze wil dat we Dorien tegen haar zeggen. Dorien heeft sinds twee jaar multiple sclerose, maar redt zich praktisch gezien aardig thuis. Zij woont in een van de gerenoveerde woningen in de wijk, en voor haar is een woning op de begane grond ook zo aangepast dat ze er met haar elektrische rolstoel kan wonen.

Dorien Kooi woont in een aangepaste woning waarin ze zich met haar elektrische rolstoel gemakkelijk verplaatsen kan

Toen bij Dorien MS geconstateerd werd, is haar man vrij snel daarna bij haar weggegaan. Hij zag het niet zitten om te leven met een vrouw die steeds erger invalide zou worden. Bovendien wilde hij kinderen en dat zag hij in deze situatie niet gebeuren. 'In zo'n situatie leer je niet alleen de ander, maar ook jezelf kennen', zegt Dorien. 'Liever goed alleen, dan slecht met z'n tweeën.'

Ik vraag me af hoe ik me op zou stellen als ik een chronische ziekte of handicap zou krijgen. Zou Mark bij me blijven als ik ziek werd? Of ik bij Mark?

Daniëlle legt haar pen neer. Over Mark gesproken! denkt ze. Ik moet me omkleeden en wegwezen. Als ze beneden komt zitten haar ouders samen wat te drinken aan tafel, het eten staat op het vuur. 'Dag! Ik ga hoor!' roept ze nog. 'Veel plezier!' wordt haar nageroepen.

Twee culturen

Naima is verzorgende in de thuiszorg en werkt in de wijk waar ze zelf is opgegroeid en nog woont. Ze is vanmorgen vroeg begonnen. Naast de zorg voor haar zorgvragers heeft Naima ook de taak begeleiding te geven aan leerling-verzorgenden.

Sinds twee weken werkt ze samen met Daniëlle, een tweedejaarsleerling van de dagopleiding tot verzorgende. Naima vindt het leuk om leerlingen te begeleiden, maar het kost ook veel energie en extra tijd. Voorafgaand aan een bezoek aan elke zorgvrager neemt ze samen met Daniëlle de relevante achtergrondinformatie door. Daniëlle stelt daarbij veel vragen. Voor Naima betekent dit onder meer dat ze telkens opnieuw het zorgplan moet verantwoorden. Aan de ene kant houdt dit haar 'scherp', aan de andere kant neemt ze zich voor Daniëlle wat meer weder-vragen te stellen, zodat ze zelf leert te ontdekken waarom bepaalde beslissingen genomen zijn of juist kunnen veranderen. Maar ze realiseert zich ook dat wat voor haar – Naima – logisch is, voor Daniëlle nog ontdekt moet worden. Onder meer dat bepaalde problemen van zorgvragers ook cultureel bepaald en wijkgebonden kunnen zijn.

Toen ze om 17.00 uur thuiskwam, moest ze nog snel boodschappen halen en eten koken, voordat ze naar de bijeenkomst van de vrouwenraad van de wijk ging. In deze typische arbeiderswijk wonen de oorspronkelijke bewoners samen met relatief veel allochtonen: veel tweede en derde generatie gezinnen die oorspronkelijk uit Marokko, Turkije, Suriname en van de Molukken komen.

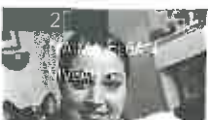
Ook Naima komt uit een tweede generatie Marokkaans gezin. Haar ouders zijn in deze wijk gaan wonen en Naima is er gebleven. Zij is opgevoed in twee culturen: thuis overheerste de Marokkaanse cultuur en levensopvatting, buitenshuis de Nederlandse. Het is haar gelukt om deze twee met elkaar te vermengen, haar ouders hebben haar gestimuleerd 'het beste uit twee werelden te halen'. Over wat dan 'dat beste' was, heeft ze weliswaar vaak discussie moeten voeren met vooral haar moeder, maar haar eigen keus is door haar ouders altijd gerespecteerd.

Naima's moeder is trots op haar dochter maar maakt zich ook zorgen om haar

Niet dat ze Naima's keus altijd begrepen: 'Als je zo bent, ben je voor een Marokkaanse jongen te Nederlands en voor een Nederlandse jongen te Marokkaans', zeggen ze nu nog wel eens tegen haar. 'Misschien wil ik wel helemaal geen jongen', is steevast Naima's plagerige antwoord. Ze weet dat het huwelijk voor haar ouders een punt van zorg is: zou dat er ooit van komen?

Tegenover hun Marokkaanse vrienden echter verdedigen ze hun dochter: 'Onze Naima is goed terechtgekomen! Ze heeft een opleiding gedaan, verdient haar eigen inkomen en is actief in de wijk en voor ons volk! Zeg dat maar eens van jullie kinderen en kleinkinderen!' En daarmee eindigt dan vaak de discussie.

Aan renovatie toe

Want er zijn inderdaad problemen in de wijk. Het aantal oorspronkelijke bewoners wordt steeds kleiner, terwijl het aantal allochtonen groter wordt. Zij vinden hier, met een toenemend aantal studenten en werkende jongeren, nog een betaalbare woning. De woningen zijn goedkoop omdat ze verouderd en hard aan renovatie toe zijn. Daar is de gemeente al in verschillende straten mee begonnen. Daartoe moeten bewoners tijdelijk hun huizen verlaten, wat gepaard gaat met gevoelens van frustratie en onbegrip. Met name de ouderen willen niet 'verkast' worden. Daarbij begrijpen de oudere allochtonen niet goed wat de bedoeling is, omdat ze de taal niet goed beheersen.

Naima voelt zich al van jongs af aan betrokken bij de positie die allochtonen en hun kinderen innemen in Nederland en speciaal in 'haar' wijk. De laatste jaren is ze actief in de vrouwenraad van de wijk en maakt ze zich sterk voor de positie van allochtone vrouwen in de wijk. Veel allochtone vrouwen spreken de taal niet goed, en weten zo weinig van wat er op de scholen van hun kinderen gebeurt. Ze missen daarmee ook vaak voorlichting over opvoeding en gezondheid die gegeven wordt op de scholen. En met de huidige renovatieplannen van de gemeente missen ze wat de redenen en toekomstige verbeteringen hiervan zijn.

Meneer en mevrouw Maukar

Zo sprak ze vanavond met mevrouw Maukar. Mevrouw Maukar lijdt aan reuma en haar echtgenoot is COPD-patiënt, hij heeft al jaren zeer ernstig longemfyseem. Beiden komen oorspronkelijk uit de Molukken en wonen al tientallen jaren in deze wijk. Hun woning is al lang niet meer geschikt voor ze. In huis is de slaapkamer achter de woonkamer en de douche is op de eerste verdieping: dan moet je dus een trap op. Mevrouw Maukar is al een keer bijna gevallen. Het huis is slecht geïsoleerd en erg vochtig.

Mevrouw Maukar krijgt steeds meer last van haar handen, waardoor het lopen met een stok niet meer gaat. De klachten uit zich in toenemende pijn en stijfheid; soms wanneer de ontsteking erg actief is, heeft mevrouw functieverlies. De ziekte van meneer Maukar is zo vergevorderd dat gebruik van zuurstof bijna noodzakelijk is.

Naima en het echtpaar Maukar kennen elkaar omdat Naima hen ook in de zorg heeft. Soms vindt ze het niet gemakkelijk om die rollen te scheiden. 'Ze beloven dat we na de renovatie in onze huizen terug mogen komen, zeggen de kinderen. Nou, dat moet ik nog zien', zei mevrouw Maukar tegen Naima.

Naima schrikt op uit haar gedachten als Mo de kat bij haar op schoot springt. Ze ziet dat het inmiddels 23.30 uur is. Ze is moe, gelukkig is ze morgen een dag vrij. 'Kom Mo, naar bed. En morgen wil ik uitslapen, dus maak me niet wakker.'

Daniëlle

Daniëlle gaat direct na haar werkdag naar huis. Ze woont nog bij haar ouders en heeft daar een eigen kamer en kan eigenlijk haar eigen leven indelen. 'Ik heb het best getroffen', zegt ze regelmatig. Als ze thuis komt is alleen haar zusje er, die in de eindexamenklas van het vmbo zit en nu tv zit te kijken. Ze groeten elkaar vluchtig, dan gaat Daniëlle snel naar haar kamer. Ze wil eerst de gebeurtenissen van de afgelopen dagen in haar stageboek opschrijven, dan zal ze zich omkleden om naar Mark, haar vriend, te gaan. Ze hebben afgesproken om samen te gaan eten en dan naar de film te gaan. Ze heeft er echt zin in want ze hebben elkaar al een week niet gezien. Daniëlle was elke dag erg moe als ze thuiskwam van haar werk, en omdat ze zoveel nieuwe informatie opdeed, wilde ze dat 's avonds gaan bestuderen. Daarna viel ze als een blok in slaap.

Daniëlle en Mark kennen elkaar nu zes maanden. Mark woont net als Daniëlle nog bij zijn ouders. Hij zit op het mbo en leert voor automonteur. Ze zijn allebei 19 jaar. Vanavond kunnen ze even uit, want morgen hoeft ze pas om 9.00 uur te

beginnen. Daniëlle heeft dan een 'terugkomdag' op school. Tijdens haar stage wordt eens in de twee weken met een aantal medeleerlingen en een docent besproken hoe het op het werkadres gaat, ze kunnen allemaal iets inbrengen waar ze dan over doorpraten.

Daniëlle schrijft haar
ervaringen in haar stageboek

Daniëlle schrijft:

Het was weer een drukke en boeiende dag. Ik vind het knap van Naima dat ze ondanks de drukte toch veel persoonlijke aandacht aan de zorgvragers geeft. Zo wil ik het later ook. Er zijn ook zorgvragers uit een andere cultuur. Ik denk dat Naima snel begrijpt wat zij moeilijk vinden en waarom, omdat zij zelf ook uit een andere cultuur komt. Ik voel me dan toch wel erg 'Nederlands'. Wat weet ik eigenlijk weinig van mensen uit andere landen.

Wat ik niet begrijp is dat sommigen de taal nog steeds niet spreken. Als je al zo lang hier woont dan mag je dat toch wel verwachten? Ik had 't daar met Naima over. Zij zit ook in de vrouwenraad van de wijkvereniging en maakt zich sterk voor de positie van allochtone vrouwen in de wijk. Zij probeerde me uit te leggen waarom er nog steeds taalproblemen zijn en hoe ze probeert allochtone vrouwen te betrekken bij wat er gaande is in de wijk. Dan merk je dat het nog niet meevalt om voorlichting te geven. Er zijn zóveel factoren waar je rekening mee moet houden.

Dat viel me vandaag ook op bij mevrouw Plantinga. Bij haar is de ziekte van Crohn vastgesteld en ze is gisteren uit het ziekenhuis ontslagen. Ze heeft twee kleine kinderen en omdat ze nog moet revalideren krijgt ze tijdelijk zorg van ons. Sanne, haar oudste kind van 4, is astmatisch. Haar slaapkamer moet vaker schoongemaakt worden.

Als je zag wat mevrouw Plantinga allemaal al zelf wilde doen! 'Als jullie straks weg zijn moet ik dat ook,' zei ze, 'mijn man doet het echt niet. Hij is vrachtwagenchauffeur en altijd op pad.' Toen ik haar boodschappenlijstje vroeg om naar de winkel te gaan voor haar, zag ik dat er allemaal dingen op stonden die ze eigenlijk niet mag hebben. 'Andere dingen eten mijn man en de kinderen niet graag', zei ze. 'En om voor mij apart wat te koken is veel te duur.' Gelukkig nam Naima de tijd om daar met haar over door te praten, ik had niet zo snel geweten hoe ik dat moest aanpakken.

Mevrouw Plantinga

